

Osnivanje i razvoj preduzeća “Variplast” Gračanica

(Prilog proučavanju savremenih gospodarskih prilika u Gračanici)

OMER HAMZIĆ

.....

POČECI PREDUZEĆA za preradu plastike, trgovinu i uvoz-izvoz “Variplast” Gračanica sežu u daleku 1983. godinu, kada je pod tim istim nazivom u jednoj garaži u Malešićima utemeljena mala samostalna zanatska radnja za izradu vrećica (poznate “tregerice”) od PE (polietilenske) folije. Prethodno je iz te garaže “istjeran” stari dotrajali “Fićo”, za kojeg se i danas tvrdi da je to bio automobil generacije “koja je upamtila Drugi svjetski rat”. Razvojni put ove firme poklapa se sa ekspanzijom male privrede u Gračanici, posebno prerade plastike, po kojoj je Gračanica bila, prije ovog, posljednjeg rata “rame uz rame” Staroj Pazovi, čiji se privatni biznis isticao za primjer u nekadašnjoj državi.

U periodu nešto dužem od dvije decenije iz te male plastičarske radnje u Malešićima razvilo se preduzeće koje je dostiglo zavidan nivo razvijenosti, sa oko 50 zaposlenih radnika, modernim strojevima i novim sasvim opremljenim proizvodnim pogonima. Jedno je od najstabilnijih na području općine Gra-

čanica, preduzeće koje nije izostalo ni iz jedne veće aktivnosti koja se do sada vodila na općini. Donator je i sponzor mnogih kulturnih i vjerskih projekata i manifestacija, sportskih klubova i takmičenja. Pomaže i stipendira mlade talente, buduće svoje inženjere i menadžere.

Tako na najbolji način investira u svoju budućnost.

OSNIVAČ

Osnivač i utemeljitelj preduzeća je Mustafa Hasić, koji potiče iz jedne dobrostojeće familije, one najbrojnije grane Hasića na području sela Malešići. Od svog oca Hadži Huseina naslijedio je beskrajnu strpljivost i dobrodušnost, osjećaj za realnost i sigurnost čovjeka koji je potpuno svoj na svome i nevjerovatnu upornost u poslu, u isto vrijeme druželjubivost i spremnost da se velikodušno pomogne drugome u nevolji - komšiji i prijatelju.

Iako je mogao živjeti na očevom imanju, težio je da se otrgne od tradicionalnog načina

Proizvodna hala "Variplasta" u izgradnji. Snimio R. Kapetanović

seoskog ekonomisanja, kako je radio njegov otac, nastojeći s jedne strane da unaprijedi i modernizuje domaćinstvo, a s druge da napravi sasvim novi iskorak u pokušaju da ode dalje od Malešića – jer se nije mirio sa tradicionalnim narodnim geslom "pleti kotac ko' i otac". Kao čovjek nemirnog duha, nastupajući u mladim danima i kao preduzimač, zauzimajući poslove na poljoprivrednim imanjima oko Osijeka, imao je priliku da se upozna sa novim oblicima poljoprivredne proizvodnje i sasvim drugačijim poslovnim mentalitetom, kojeg je u dobroj mjeri usvojio, pokušavajući ga istovremeno "presaditi" u uslove svoga rodnog kraja. Otuda njegova orijentacija i višegodišnja poslovna saradnja sa Zemljoradničkom zadrugom u Sjenini, u kojoj nije samo našao zaposlenje, već je uz tu Zadrugu čvrsto vezao i svoje kompletno domaćinstvo.

Bilo je to vrijeme prvih slobodnijih iskoraka u unutrašnjem privrednom razvoju zemlje, nakon promjene Ustava sedamdesetih godina, te uspostavljanja novog koncepta zadrugarstva (ne samo u poljoprivredi), koje je tek

nagovještavalo široke mogućnosti i perspektive takozvane privatne inicijative u privredivanju. U takvom ambijentu Zanatska zadruga "Tehnozad" u Gračanici pravila je prve svoje velike iskorake kao dobro organizovana asocijacija prvih gračaničkih privatnika koji su pravili svoje početne korake u "nepoznato".

Sarađujući sa te dvije zadruge, jednom zemljoradničkom koja je pravila prve iskorake iz okoštale ljušture nekadašnjeg socijalističkog zadrugarstva na području Trebave (Sjenina, Lukavica, Malešići, Gornji i Donji Skopovac, Paležnica) i Zanatske zadruge "Tehnozad" koja je okupljala prve gračaničke privatnike, uglavnom plastičare i poslovala na još uvijek nedovoljno jasnim, inoviranim, socijalističkim propisima, Mustafa Hasić se odlučuje da i sam krene neizvjesnim "putevima privatluka". Iako je i dalje ostao da radi kao poslovođa u Zemljoradničkoj zadrugi "Sjenina Rijeka", na nagovor nekih svojih prijatelja iz Zanatske zadruge "Tehnozad", nabavio je prvu polovnu mašinu za preradu plastike – varilicu za izradu poli-etilenskih vrećica

ca. Istjerao je svog polovnog "Fiću" iz garaže i počeo proizvoditi polietilenske vrećice.

Tako su nekako počinjali i mnogi drugi gračanički plastičari.

Bila je to, neki kažu, "romantična faza" u razvoju privatnog biznisa na općini Gračanica. To je bila romantična faza i u nastajanju i razvoju današnjeg preduzeća "Variplast". Mada su to bili izuzetno skromni početci, puni neizvjesnosti i rizika, za osnivača "Variplasta", Mustafu Hasića, to su, ipak bile najljepše godine, kojih se i danas rado sjeća.

KLJUČNE FAZE RAZVOJA "VARIPLASTA"

1. OD OTVARANJA SAMOSTALNE ZANATSKE RADNJE DO PRVOG EKSTRUDERA

Od svog utemeljenja, 1983. godine, od samostalne zanatske radnje koja je od početka ponijela ime "Variplast", pa do današnjeg dana, firma je prošla kroz nekoliko faza svog razvoja. One se poklapaju sa važnim iskoricima firme u tehničko-tehnološkom pogledu kao i sa ključnim historijskim događajima u tom periodu, kao što je bio rat za Bosnu i Hercegovinu, poratno razdoblje itd.

Prva faza obuhvata razdoblje od osnivanja samostalne zanatske radnje "Variplast" do 1988. godine. U ovom periodu izvršeno je prvo ozbiljnije modernizovanje i proširenje proizvodnje. Budući da se proizvodnja širila, logično je da se pojavila potreba za proizvodnjom vlastite PE folije kao osnovne komponente u toj proizvodnji. Ključni momenat u tom razdoblju vezuje se za nabavku ekstrudera za proizvodnju polietilenske folije koja se do tada morala nabavljati po Odžacima u Vojvodini, od nekih proizvođača u Istri itd. Bila je to prva mašina za ekstruziju folije koja je proradila među gračaničkim plastičarima. Zanimljivo je da se do tada niko nije bavio ekstruzijom folije, iako je Gračanica još tada bila poznata po toj proizvodnji.

Nakon nabavke ekstrudera, proizvodnja je naglo porasla, pa je već 1985. godine kupljena mašina za recikliranje tehnološkog otpada pri proizvodnji plastike, a već slijedeće 1986. godine nabavljen je i drugi ekstruder. U Gra-

čanici i okolini povećava se broj proizvođača polietilenskih vrećica i druge ambalaže, pa je tako rasla i potražnja za folijom. Proširena proizvodnja je organizovana u dograđenoj garaži u dvorištu porodične kuće Hasića u Malešićima. Nabavka granulata i prodaja proizvoda od polietilenske folije, kao i usluge ekstruzije za ostale plastičare na općini, nesmetano se odvijala preko Zemljoradničke zadruge "Tehnozad".

2. "IZLAZAK" IZ GARAŽE - DRUGA FAZA RAZVOJA "VARIPLASTA"

Upravo u to vrijeme u firmu se uključuje Mustafin sin Mujo, diplomant Šumarskog fakulteta, koji unosi novu dinamiku u procesu proizvodnje, težeći ka njenoj daljnjoj modernizaciji. To je period u kojem se "Variplast" dalje ubrzano razvija kao prava porodična firma. Tako nekako počinje druga faza razvoja "Variplasta", koja traje od 1988. godine do izbivanja rata za Bosnu i Hercegovinu. Radi zadovoljavanja tržišta i povećanja proizvodnje, u tom periodu zaposleno je desetak novih radnika, obnovljen i proširen mašinski park u proizvodnji. Nabavljen je ekstruder za regeneraciju otpada, mašina brizgaljka za brizganje predmeta od plastike i mašina varilica za konfekcioniranje polietilenske folije. Proizvodnja definitivno "izlazi iz garaže" i zaposjeda čitavo prizemlje porodične kuće Hasića u Malešićima. Sva se dobit firme reinvestira u kupovinu opreme, proširenje proizvodnog prostora i tržišta.

Samostalna zanatska radnja "Variplast", 1991. godine je preregistrovana u prvo privatno preduzeće na području Malešića, koje nastavlja rad pod istim imenom.

Za direktora preduzeća postavljen je inženjer Mujo Hasić.

3. PERIOD RATA ZA BOSNU I HERCEGOVINU – ORIJENTACIJA KA TRGOVINI I ŠTAMPANOJ FOLIJI

Iako u otežanim uslovima, "Variplast" je i nakon izbivanja rata za Bosnu i Hercegovinu nastavio sa radom, istina sa znatno smanjenim kapacitetima. Proizvodnja je usmjerena za potrebe odbrane i široke potrošnje. U skladu sa zahtjevima vojno-političkih organa Općine, firma je stavljala na raspolaganje sve

Nova proizvodna hala "Variplasta". Snimio R. Kapetanović

svoje kapacitete i sredstva u funkciju odbrane. U skladu sa novonastalom situacijom (nedostatak sirovina, tržišta itd.), težište svoje djelatnosti stavlja na trgovinu. Već u prvoj ratnoj godini otvara dvije prodavnice mješovite robe u Malešićima i po jednu u Babićima i Lohinj. Ne napuštajući proizvodnju, do kraja rata uspjela je nabaviti i dvije modernije mašine, čijim instaliranjem nastupa preorijentacija u proizvodnji. Riječ je o mašini za štampanje i mašini za konfekcioniranje polietilenske folije, koje će punim kapacitetom "profercerati" tek nakon završetka rata.

4. IZGRADNJA PRVE PROIZVODNE HALE U MALEŠIĆIMA

U novim uslovima, nakon završetka rata, sa povećanjem proizvodnje, renoviranjem i povećanjem mašinskog parka, moralo se rješavati i pitanje proizvodnog prostora. Tokom 1996. godine, u dvorištu porodične kuće Hasića izgrađena je nova proizvodna hala od 300 m² proizvodnog prostora. U periodu od 1997. do 2000. godine kreditnim sredstvima kupuje se nova oprema u Italiji za osavremenjivanje proizvodnje i proširenje kapaciteta. Komplektiraju se i moderniziraju čitave proizvodne linije. Tu su novi ekstruderi, varilice, štampa...

Proizvodni asortiman se proširuje na savremenije i modernije tipove štampane polietilenske folije, koja ima primjenu u širokoj potrošnji industriji, posebno prehrambenoj.

Obim proizvodnje naglo se povećava i dostiže više stotina tona prerađene plastične mase i na nekoliko hiljada kvadratnih metara višebojne štampane folije za tržište. Kako se povećavao obim proizvodnje, novoizgrađena hala u Malešićima postajala je sve "tjesnija".

5. KUPOVINA ETIVAŽE I PRESELJENJE "VARIPLASTA" U GRAČANICU

Proizvodni zamah firme diktirao je potrebu ne samo za novim, većim prostorom, već i za novom lokacijom. Da bi se razriješio taj problem, u firmi se donosi odluka da se od Zemljoradničke zadruge "Gračanka" kupi najveći dio nekadašnje Etivaže - ukupno 5.200 m² dvorišta i natkrivenog prostora. Tokom 1999. i 2000. godine za ovaj objekat firma je isplatila cca 400.000 KM u kešu. Po tom je izvršena adaptacija i prilagođavanje kupljenog poslovnog prostora proizvodnom procesu "Variplasta", koji je konačno preselio iz Malešića u Gračanicu. U tom prostoru došlo je do daljeg povećanja proizvodnje, pa se ubrzo ukazala potreba za daljim prošire-

njem proizvodnog prostora i nabavkom nove savremenije opreme. Tokom 2003. godine je započeta, a u 2004. godini završena izgradnja nove proizvodne hale na lokaciji Etivaža od 1.250 m² savremenog proizvodnog i kancelarijskog prostora. U nove proizvodne pogone instalirana je nova savremena oprema uvezena iz Italije, prošireni su proizvodni kapaciteti, povećan asortiman proizvoda, njihov kvalitet, dizajn. Izgradnja objekta finansirana je iz vlastitih sredstava, dok je u opremu uloženo blizu 1.000.000 KM kreditnih sredstava.

Obim proizvodnje povećan je na 1.000 tona prerađene plastike godišnje.

“VARIPLAST” DANAS

“Variplast” je danas moderna firma koja ima vrlo širok asortiman proizvoda. Svoje kupce uglavnom nalazi na tržištu Bosne i Hercegovine (tekstilna i prehrambena industrija). Zastupnik je “Petrohemije” iz Pančeva za područje Federacije BiH. Od te firme nabavlja granulatu za svoje potrebe, kao i za potrebe domaćeg tržišta. U poslovnom svijetu “Variplast” se već afirmisao kao pouzdan partner za fleksibilnu ambalažu. Njegove tehnološke mogućnosti na sadašnjem stepnju razvoja su: LDP i HDPE folija, termoskupljajuća folija, folija za industriju, folija za plastenike, industrijske vreće, folije i vreće sa štampom, upozoravajuće trake, zatim ambalaža od dupleks i tripleks folija za kafu, šećer, rižu itd, ambalaža od polipropilen folije, ambalaža papir + PE za pakovanje na poluautomatskim pakericama. Na svojoj opremi ima

mogućnost štampe do šest boja, sa rezolucijom do 140 lpi.

Sadašnja organizacija firme sastoji se iz tri cjeline, koje su funkcionalno povezane u jednom krugu: proizvodnja, veleprodaja granulata: PE i PET (za brizganje boca) i malo-prodaja roba široke potrošnje i građevinskog materijala. “Variplast” zapošljava 50 radnika, među kojima 3 sa visokom i 2 sa višom školskom spremom. Svi su osigurani i redovno primaju plate.

Firma ide u dalje proširenje proizvodnih hala, odnosno kapaciteta, dogradnjom svog poslovnog prostora na postojećoj lokaciji, odnosno rekonstrukcijom starih objekata, a nakon toga krenut će u nabavku nove i savremenije opreme, te u dalje proširenje kapaciteta i tržišta.

U ovom poslu ne smije se stati, kaže direktor Mujo Hasić.

ZAKLJUČAK

Radi se, dakle, o relativno mladom kolektivu koji sa optimizmom gleda u budućnost. Iako je doživio vrtoglav uspjeh, “Variplast” je danas stabilna i moderna firma koju već desetak godina uspješno vodi energični inženjer Mujo Hasić. Aktivno mu i danas pomaže otac Mustafa, osnivač i vlasnik “Variplasta”, penzioner. Kada nije u “Variplastu” ili na svojoj vikendici iznad Visa, onda je sigurno u Bizovcu i Bizovačkim toplicama kod Osijeka, kao nekada u mladim danima, kada je u tom mjestu, na poljoprivrednim imanjima, predvodio ekipe svojih “bauštelaca” iz Malešića.